

10

Saskia van Kol: „Het belastingwetboek is in 20 jaar tijd in dikte vervijfvoudigd. Van 800 naar nog net geen 3000 pagina's!”

De angst voor de blauwe envelop; ze wil dat dat begrepen wordt in Den Haag. Aan Saskia van Kol, bestuurslid van het Register Belastingadviseurs (RB), zal het niet liggen. Gesprek met *one of the guys* over sociale armoede en een vrouwen tattoo.

Je ziet hem niet als je het niet weet. Zo klein is de tatoeage op haar rechter-middelvinger, schuin onder haar blauwgelakte nagel. Saskia van Kol kijkt ernaar.

Het is de *woman sparkle*.

„Ik zat bij Tattooshop Claire Obscura in de stoel om de tatoeage met mijn vaders naam te laten bijwerken en toen zei de dame daar dat er heel veel vrouwen zijn die bij haar een klein sterretje op hun vingers laten zetten. Vaak vrouwen op hoge posities, die nog steeds moeten bevechten dat ze meer zijn dan alleen vrouw. Vrouwelijke CEO's aan wie door mannen gewoon wordt gevraagd of ze niet even koffie willen zetten. Die *sparkle* staat voor de sterke, stille kracht van vrouwen.”

Brede lach.

„Toen heb ik er natuurlijk meteen één laten zetten.”

Belastingconsulent/boekhouder Saskia van Kol uit Groningen is sinds eind januari bestuurslid van de landelijke beroepsvereniging voor belastingadviseurs. Haar administratiekantoor, Buro 98, doet geen BV's of NV's, maar staat vele stichtingen, verenigingen en eenmanszaken bij, met name ondernemers uit de culturele sector. „En eigenlijk”, zegt ze, „is deze ziel en zaligheid van de kunst helaas vaak de onderkant van de samenleving.”

In dat bestuur is zij de enige consulent te midden van belastingadviseurs; die doorgaans de grotere kantoren bedienen. Ze solliciteerde omdat ze wil dat de verhalen van haar klanten door Den Haag gehoord worden. De kleine zelfstandigen, rondwaland in het woud van de belastingbureaucratie, krijgen steeds minder aandacht.

Niet zelden zoekt ze ook wanhopige mensen thuis op.

„Ik heb ooit een man geholpen die was ondergedoken uit angst voor de belastingdienst en incassobureaus. Hij had al zes jaar geen belastingaangifte gedaan, ook geen btw-aangifte, hij kon nog net beneden in de portiekflat zelf zijn post ophalen, maar hij was al vier jaar niet meer in zijn eigen huis geweest. Toen heb ik met het Stella-team van de belastingdienst binnen een half jaar die klant weer in de benen geholpen. De belasting toonde coulanze. Er werd samen weer perspectief gecreëerd. Hij kon blijven ondernemen. Die jongen liep eerst helemaal krom weggedoken op straat, en loopt nu met rechte rug, zijn hoofd in de wind.”

Jij kent de verhalen over de angst voor de blauwe envelop, zegt jouw oud-collega Peter de Ruiter.

„Die angst is bij velen heel groot. Ik heb ooit een vrouw getroffen met een kamertje vol ongeopende post. Ik mocht die kamer niet in, alleen maar door een kiertje naar binnen

‘Worstel niet alleen’

TEKST INKI DE JONGE
FOTO'S CORNÉ SPARIDAENS

kijken. Ik had geen lunch meegenomen, dus ik zei: ‘Hier heb je een tientje, wil jij even naar de Albert Heijn iets halen?’ en toen ze weg was heb ik alles in een doos gedaan, opengescheurd en op stapels gelegd. Toen ze terugkwam schrok ze zich een hoedje en daarna was de opluchting enorm. Want ik zei: ‘Dat zijn nu misschien honderd enveloppen, maar die kunnen we terugbrengen tot vijftien, want het meeste zijn herinneringen of aanmaningen.’”

Leuker kunnen we het niet maken, zei de belastingdienst vroeger in de reclamespot. Menselijker wel, stelt Saskia van Kol.

Hoe overbrug je de afstand tussen burger en instanties?

„Het zal een kwestie van lange adem zijn, maar het moet. Nederland is op veel fronten aan het vastlopen, of het nou gaat om zorg, onderwijs, fiscaliteit, schuldhulpverlening. De Wet Maatschappelijke Ondersteuning waarmee de gemeentes zijn belast. We hebben het allemaal zo complex gemaakt dat het niet meer uit te leggen is. Ook in Den Haag wordt gezocht naar oplossingen. Maar we moeten echt aan de bak om het over een andere boeg te gooien. En dat is nog niet zo eenvoudig als je ziet hoe ingewikkeld de wetten regelgeving is geworden in de afgelopen 10, 15 jaar. Het belastingwetboek is in 20 jaar tijd in dikte verviervoudigd. Van 800 naar nog net geen 3000 pagina's!”

Maar wet is toch wet? We hebben toch regels nodig?

„Ik hoorde laatst een mooie term: doorzettingsmacht. Dat betekent dat een overheid óver regels heen moet kunnen denken en handelen naar menselijke maatstaven. Neem de toeslagenaffaire, die van mensen een

nummer maakte. Of het aardbevingsdossier. Er worden in Nederland heel veel onderzoeken gedaan, de verhalen worden opgetekend en vertaald in cijfers en statistieken, maar daar blijft het bij en het vertelt niks meer. Ik verwacht van onze overheid dat ze doorzettingsmacht gaat tonen. Nederland is een land waar verbinding mogelijk is, het is een verenigingsland bij uitstek, maar we leiden aan sociale armoede in een participatiemaatschappij. En deze participatiemaatschappij bestaat nu 10 jaar, tijd voor evaluatie!”

Geef toe: bij financiële helpers denken we vaak aan mannen in grijze en blauwe pakken achter bureaus.

Saskia van Kol is in alles het tegendeel. Ze bewoont met ongebreideld enthousiasme een van de allerlaatste Finse scholen van de stad Groningen en weet alles van de houtbouwgeschiedenis. Buiten, naast het hek, staat een monument voor haar overleden zwerfkat Spriet, binnen ruikt het naar hout, staan overal planten, zijn de deuren en de vloeren geel, tref je een Pippi-Langkousmuseum in een klein kastje en ontwaart je een groot beeld van haar heldin Jeanne d'Arc – ook zo'n *Draufgänger*.

Enig activisme kan je niet ontzegd worden, zegt jouw medebestuurslid Chantal Moe-lands. Waar komt dat gevoel van onrecht vandaan?

„Vroeger kreeg ik soms op mijn kop voor iets wat mijn zusje had gedaan. Ik hou niet van onrecht, ik hou niet van een zwijgcultuur. Als een onderwerp niet wordt aangeroerd omdat het te gevoelig is of te kwetsend, leg ik het juist op tafel.”

Je bent een opstandige tiener geweest, begrijp ik. Niet bepaald bang om je uit te spreken.

„Nou ... ik was in 1993 bij de studentemonstratie tegen de plannen van onderwijsminister Jo Ritzen. Een vriendin van mij kreeg het waterkanon recht in haar gezicht en werd afgevoerd met de ambulance, een vriend werd door een hond van de ME gebeten. Dat machtsvertoon, vreselijk! Vanaf dat moment heb ik nooit meer op straat gedemonstreerd en ben ik activistisch geworden op een kleinschaliger manier.”

Hoe dan?

„Ik heb me in Woltersum intensief met het aardbevingsdossier beziggehouden. Ik heb zowel Henk Kamp als Tjibbe Joustra aan de keukentafel gehad. Goeie gesprekken, maar zonder resultaat. Ik hoor mensen in Den Haag zeggen dat het nu toch allemaal mooi is opgelost in Groningen. Welnee! Ik heb een klant die in een wisselwoning zit en terug wil naar zijn huis, maar de aannemer is failliet. Opgelost? Er is nog heel veel niet opgelost in Groningen en er zijn nog heel veel mensen die daaronder zwaar gebukt gaan.”

Opkomen voor de zwakkeren binnen de belastingwereld, is dat iets vrouwelijks?

„Vrouwelijk ... ik weet niet. Ik ben meer *one of the guys* en dat is denk ik mijn kracht. Ik heb in Woltersum gewoond, waar ik zo'n 10 jaar lang drager ben geweest bij de uitvaartvereniging. Want er waren niet genoeg mannen die de kist wilden dragen, dus heb ik me samen met een andere dame uit het dorp aangemeld. Daar moesten ze toen een jaar over vergaderen. Ook dat was een hechte, echte mannenwereld. Maar nu telt Woltersum inmiddels vier vrouwelijke dragers en zijn ze daar hartstikke trots op.”

Je was de oudste in een Brabants gezin met >>

“Nederland is op veel fronten aan het vastlopen

Paspoort

Naam Saskia van Kol
Geboren 22 februari 1971, Eindhoven
Opleiding mavo, havo, hbo cultureel-maatschappelijke vorming in Den Bosch, CB Belastingconsulent
Carrière productieleider St. Trajekt Theater Gouda; zakelijk leider St. Compagnie Doedel; publiciteitsmedewerker Stichting Prime; sinds 2003 eigenaar Buro 98
Privé woont in Groningen, twee volwassen dochters

De tatoeage op haar rechtermiddelvinger is de *woman sparkle*.

>>

drie kinderen. Was jij een zorgende zus?

„Nee. Ik ben al heel jong bij de scouting gegaan en daar heb ik echt leren samenwerken. En daar heb ik denk ik wel de mannen-taal leren spreken. Mijn vier trouwe vrienden van toen laten nu hun vrouwen thuis maar zeggen altijd ja, Saskia mag mee want die hoort erbij. En ja: ik heb altijd meer vrienden gehad dan vriendinnen.”

Geen meisje-meisje, zoals dat heet.

„Ja. Ik had niks met meisjes. Ik schaamde me voor mijn lengte. Ik was mager, had geen tieten toen. Ik had kort haar. Ik kon niet meedoen met hun dansjes. Ik werd gepest. Nageroepen. Genegeerd. Scouting was mijn redding. Ik was meer van in bomen klimmen en hutten bouwen en vriendschappen met mannen. Bij scouting heb ik later ook geleerd om leiding te geven en te besturen.”

Ze houdt van geschiedenis. Van techniek. Van treinen. Grote locomotieven. Van sleutelen. Wat powervrouw Saskia van Kol doet, doet ze honderd procent.

„Ik ben opgegroeid met een automonteur in de garage achter ons huis.”

Pardon?

„Mijn ouders hadden zo'n dubbele garagebox en een vriend van mijn vader werd werkloos. Dus mijn vader zei: 'Wil je sleutelen aan auto's? Dan kun je een van die garages gebruiken en je hoeft geen huur te betalen op voorwaarde dat je mijn auto onderhoudt.' Die man heeft daar zo'n 20 jaar gewerkt, wij stonden als kinderen altijd te kijken. Dat helpende, dat heb ik van mijn vader, maar ook van m'n moeder, zij heeft ook altijd oog gehad voor de hulpbehoevenden in haar omgeving.”

Als kind kon ze zich niet goed tot vrouwen verhouden, tegenwoordig ziet ze het feit dat ze een vrouw is binnen een wereld die doorgaans door mannen werd gedomineerd, juist als een pluspunt. Ze richtte samen met vakgenoten het netwerk Vrouwen in Fiscaliteit (ViF) op. En als er een meet-up is van mannen in blauwe en grijze pakken, dan trekt zij een roze jurk aan. Ze is niet bang voor zichtbaarheid. Niet meer.

En zeker niet bevreesd om op de barricaden te klimmen. Neem nou dat begrip 'boekhouding'. Dat leidt aan onterechte devaluatie, zegt ze. Ze staat ervan te kijken hoe in haar omgeving vaak zakelijk leiders van een cultureel gezelschap geen benul hebben van wat een crediteur of een debiteur is.

„Al die jonge mensen met een kunstopleiding, die vanuit school ineens ondernemer moeten zijn. Wie moet ze helpen? De Kamer van Koophandel vindt de cultuur een niche. Daar weten ze niets van een artiestenregeling. De belasting vindt het ook alleen maar een lastige groep.”

Vroeger hadden we handelskennis.

„Hoor jij dat woord nog ooit noemen in een opleiding voor kunst- en cultuurbeleid? Ik heb een paar keer lesgegeven aan beginnend zakelijk leiders en productieleiders. Een jaarrekening, ze vielen steil achterover, soms is het enige wat ze weten, wat ze gehoord hebben op een feestje. Nou, daar zakt echt mijn broek van af.”

Maar is dat geen vacature-eis?

„Nee, zeker niet altijd. Ze weten niet goed waar ze ja tegen zeggen vrees ik. In de vacature staat dan alleen: 'goed kunnen netwerken' en hoe leuk de organisatie is, maar de financiële handel en wandel wordt onderbelicht. En dan begint het kwartje te vallen: o,

We moeten terug naar een belastingstelsel dat de burger begrijpt, in heldere taal

ben ik óók verantwoordelijk voor de boekhouding? Oeps!”

En dan komen ze in de problemen.

„Ja, want de subsidieverstrekker laat de boekhouding leidend zijn. Al die fondsen hebben soms rigide eisen, willen alleen bepaalde kosten zien. Die moet je dan wel uit je administratie kunnen trekken. Ook de Kunstraad in Groningen legt soms eisen op die zakelijk leiders in een grote spagaat kunnen brengen. Het zou beter zijn als dit soort instanties eens zou aansluiten bij de jaarrekening van de stichting of vereniging, niet bij haar eigen model. En dan hebben we het nog niet eens over het afrekenen van de Europese subsidies. De hele maatschappij wordt complexer en complexer. De focus komt steeds meer te liggen op 'hoe dek ik me in?', in plaats van 'hoe leg ik op een goeie manier verantwoording af voor wat ik doe?’

Wat moet er veranderen?

„Laten we het simpel houden voor elkaar. Het gaat hier vaak om jonge mensen, we moeten ze bij de hand nemen, anders rennen ze weg uit de culturele sector en komen daar niet meer terug. Hun focus wordt steeds korter met een telefoon die telkens ping zegt, en ook het feit dat er versnelde varianten zijn van opleidingen helpt niet. Ik vind dat een zorgelijke ontwikkeling.”

En ze zeggen zeker: ik heb wel een appje voor die administratie?

„Ja. Of: 'Met AI wordt het straks vanzelf gedaan.' Maar AI is gewoon plagiaat-software. Digitalisering lijkt makkelijk, maar vraagt inzicht. En dat inzicht ontbreekt. Omzet, dat snappen ze, maar je bedrijfsresultaat is omzet min kosten. Als je dat snapt, heb je al een beter overzicht. Ik vind het belangrijk

dat mensen in gewone taal gaan snappen wat er in de organisatie moet gebeuren.”

Ze ziet het als haar belangrijkste taak om in het bestuur van de Register Belastingadviseurs te praten over die complexiteit. „We moeten terug naar een belastingstelsel dat de burger begrijpt, in heldere taal. De toeslagenaire heeft laten zien dat als je fouten maakt, je als fraudeur wordt beschouwd. Je mag geen fouten meer maken in Nederland. Maar hoe doe je dat, geen fouten maken als je het niet meer snapt?”

En fouten maken, benadrukt ze, hoort erbij. „Ik ben van het voortschrijdend inzicht en ik stimuleer zelfredzaamheid. Wie niks probeert, zijn nek niet uitsteekt, niks waagt, kortom, zal niks winnen.”

Op haar bureau, binnen, ligt een geel kaartje met daarop een uitspraak van de Deense filosoof Søren Kierkegaard.

*Durven is even je evenwicht verliezen
Niet durven is jezelf verliezen.*

„Mooi hè”, zegt ze. „Daar heb ik veel aan. Want het is zo waar.”

In essentie zijn het de woorden van haar vader, Pax, die vier jaar geleden overleed.

„Ik heb weinig taboes. Bij mij zijn dingen niet zo gauw onbespreekbaar. Dat heb ik van mijn vader meegekregen. Hij zei altijd: 'Meisje, er is niemand in de wereld die niet worstelt, dus worstel nou maar hardop. Dan vind je misschien een beetje herkenning, dan kun je het erover hebben en voel je je niet zo alleen.’

Je was een tomboy, beweegt je nu in flamboyante kleren in Haagse kringen als voorvechter van een menselijker systeem.

„Ik ben nog steeds *one of the guys*, denk ik. Ik leg gewoon makkelijk contact met mannen.”

Ze wijst op een hijskraan, die achter de bomen op het oude schoolplein opdoemt. „Zie je die kraan? Daar heb ik mezelf in uitgenodigd. Ik zei tegen de hoofduitvoerder: dat ding staat daar zo dichtbij en dit is zo'n ultimeme kans, ik hoop dat het mag. En laatst heeft een aannemer mij heel bevlogen anderhalf uur rondgeleid in de nieuwe flats van de net verbouwde technische school achter mijn huis. Ja, waarom is dat dan zo'n leuke rondgang? Omdat ik mannelijke vragen stel. Op mijn hoge hakken.”

Je vriendin Ellen Uivel stelde dat je in de loop der jaren een steeds betere vriendin van jezelf bent geworden.

„Dat is denk ik wel zo. Ik was lang ook moeder, dochter, vrouw, aardbevingsgedupeerde, werkgever, ondernemer en wie ik zelf was, was ik een beetje kwijt. Fijn om te merken dat dat op mijn 53ste weer vorm begint te krijgen, dat de vrijheid om te zijn wie ik ben terugkomt.”

Helpt die woman sparkle daarbij?

Ze buigt zich voorover: „Weet je wat ik wel eens gedaan heb? Tijdens zo'n gesprek met allemaal kerels? Onder de tafel mijn middelvinger opgestoken. Met die *sparkle* erop.”

Topvrouwen

Nederland streeft naar meer vrouwen aan de top. In deze serie Topvrouwen maken we kennis met een aantal vrouwelijke beslis-sers in het Noorden. Dit is aflevering 4: Saskia van Kol, belastingconsulent. Volgende week: Wies van 't Slot, directeur uitzend-bureau 365Werk.

